

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
КОНСТИТУЦИЯЛЫК СОТУНУН СУДЬЯЛАР КОЛЛЕГИЯСЫНЫН
АНЫКТАМАСЫ**

Жумалы уулу Кутманбектин өтүнүчүн өндүрүшкө кабыл алуудан
баш тартуу жөнүндө

2022-жылдын 4-февралы

Бишкек шаары

Кыргыз Республикасынын Конституциялык сотунун судьялар коллегиясынын төмөнкү курамы: К.Дж. Кыдырбаев, Ж.И. Саалаев, М.Ш. Касымалиев, сот отурумунун катчысы Н.А. Кененсариеванын катышуусунда Жумалы уулу Кутманбектин өтүнүчүн карап чыгып, төмөнкүлөрдү

Т А П Т Ы:

Кыргыз Республикасынын Конституциялык сотуна 2022-жылдын 12-январында Жумалы уулу Кутманбектин Кыргыз Республикасынын Үйбүлө кодексинин 86-беренесинин 4-бөлүгүнүн «ошол жердеги орточо эмгек акынын өлчөмүнө жараша» деген сүйлөмүн жана Кыргыз Республикасынын «Сот аткаруучулардын статусу жөнүндө жана аткаруу өндүрүшү тууралуу» Мыйзамынын 93-беренесинин 2-бөлүгүнүн «Эгерде карызкор бул мезгил ичинде иштебесе же болбосо бул мезгилдеги анын кирешелери жөнүндө документтер берилбесе, анда алименттер боюнча карыз карызды өндүрүп алуу учуруна карата ошол жердеги орточо эмгек акынын өлчөмүнө негизденүү менен аныкталат» деген сүйлөмүн Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 23-беренесинин 3-5-бөлүктөрүнө, 24-беренесинин 1-бөлүгүнө, 26-беренесинин 2-бөлүгүнө, 27-беренесинин 1-3-бөлүктөрүнө, 31-беренесинин 1-бөлүгүнө, 42-беренесинин 1-бөлүгүнө, 53-беренесинин 2-бөлүгүнө, 55-беренесине, 56-беренесинин 1, 2-бөлүктөрүнө, 59-беренесинин 1, 2-бөлүктөрүнө жана Кыргыз Республикасынын Үйбүлө кодексинин 86-

беренесинин 1-бөлүгүнө карама-каршы келет деп таануу жөнүндө өтүнүчү келип түшкөн.

Арыздануучу белгилегендей, Үйбүлө кодексинин 86-беренесинин 1-бөлүгүнө ылайык алимент төлөө жөнүндө макулдашуу болбогондо, жашы жетпеген балдарга алименттер сот тарабынан алардын ата-энесинен ай сайын бир балага - ата-энесинин иштеп тапкан жана (же) иш жүзүндөгү кирешесинин төрттөн бири, эки балага - үчтөн бири, үч же андан көп балага - жарымы өндүрүп алынат. Мында, аталган Кодекстин 88-беренесинде каралган учурларды кошпогондо, эмгекке жөндөмдүү ата-энелер үчүн алардын жашы жетпеген балдарына өндүрүп алынуучу алименттин эң аз өлчөмү айына бир балага - бир эң аз эмгек акыдан кем эместе, эки балага - бир жарым эң аз эмгек акыдан кем эместе, үч жана андан көп балага - эки эң аз эмгек акыдан кем эместе түзүшү керек.

Кайрылуу субъектинин пикири боюнча алименттин өлчөмүн орточо эмгек акынын өлчөмүнө жараша аныктоо алимент төлөөчүнүн, алуучунун жана балдардын укугун бузууда, анткени өлкөнүн ар бир районунун орточо эмгек акысы ар түрдүү, демек, алименттин өлчөмү да ар түрдүү болот.

Арыздануучу өз жүйөлөрүнө негиз катары Конституциянын 23-беренесинин 3-5-бөлүктөрүнүн ченемдик жоболорун келтирген.

Ошондой эле, арыздануучу Конституциянын 24-беренесинин 1-бөлүгүнүн үчүнчү абзацына ылайык эч ким жынысы, расасы, тили, майыштуулугу, этноско таандыктыгы, туткан дини, курагы, саясий же башка ынанымдары, билими, теги, мүлктүк же башка абалы, ошондой эле башка жагдайлары боюнча кодулоого алынышы мүмкүн эмес экенин белгилеп, талашылып жаткан ченемдер менен алимент төлөөчүнүн жана аны алуучунун гана эмес, балдардын да укугу бузулуп жатканын айтат.

Ошону менен бирге, соттук аткаруучулар жарандардын Конституциялык укуктарын чектеп, алардын мамлекеттин аймагынан сыртка чыгып иштеп, алиментти төлөөсүнө тоскоолдук жаратып келишет.

Жогоруда баяндалган жүйөлөрдүн негизинде, арыздануучу, талашылып жаткан ченемдик жоболорду конституциялуу эмес деп таанууну суранууда.

Кыргыз Республикасынын Конституциялык сотунун судьялар коллегиясы кайрылууну жана ага тиркелген материалдарды изилдеп чыгып, «Кыргыз Республикасынын Конституциялык соту жөнүндө» Кыргыз Республикасынын конституциялык Мыйзамынын 30-беренесинин 2-бөлүгүнүн негизинде текшерүү жүргүзгөн судья К.Дж. Кыдырбаевдин маалыматын утуп, төмөнкү тыянакка келди.

Конституциялык контролдун укуктук маңызы болуп, конституциялык принциптерге жана орнотмолорго каршы коомдук мамилелерди укуктук жөнгө салууну тастыктаган укуктук мүнөздөгү ынандыруучу жүйөлөрдүн болуусунда ченемдик укуктук актылардын же алардын бөлүктөрүнүн Кыргыз Республикасынын Конституциясынын талаптарына ылайык келүүсүн текшерүү саналат.

Ушуга байланыштуу, «Кыргыз Республикасынын Конституциялык соту жөнүндө» конституциялык Мыйзамда Конституциялык сотко болгон кайрылууну тариздөөгө жана арыздануучу койгон маселе боюнча анын көз карашын негиздөөгө болгон бир катар талаптар караштырылган (19, 26, 27 жана 30-беренелер).

Жогоруда аталган конституциялык Мыйзамдын 27-беренесинин 4-бөлүгүнүн 9-пунктуна ылайык арыздануучу өз кайрылуусунда ал койгон маселе боюнча көз карашын жана Кыргыз Республикасынын Конституциясынын тиешелүү ченемдерине шилтеме келтирүү менен анын укуктук негиздемесин көрсөтүүгө милдеттүү. Бул талап арыздануучунун жүйөлөрү фактологиялык эмес, укуктук мүнөздө болуп, конституциялык орнотмолор менен тутумдук байланышта туруп, жана аны менен талашылып жаткан укук ченеминин жөнгө салуучулук таасиринин конституциялуулугунда анык күмөндүүлүктү пайда кылышы керек дегенди билдирет.

Ал эми арыздануучунун кайрылуусунда талашылып жаткан ченемдер менен Конституциянын тиешелүү ченеминин арасында тутумдук укуктук байланыш жок экени көрүнөт. Арыздануучу укуктук мүнөздөгү эмес фактологиялык жүйөлөрдү, тактап айтканда, укук колдонуу тажрыйбасындагы

маселелерди баяндаган. Мындай жагдайда талашылып жаткан ченем күмөндүүлүктү жаратпайт.

Ошону менен бирге, судьялар коллегиясы Үйбүлө кодексинин 25-беренесинин 2-бөлүгүнө ылайык, эгерде балдарды багууга каражаттарды төлөө, ал каражаттардын өлчөмү менен байланышкан маселелер боюнча жубайлардын ортосунда макулдашуу жок болгон учурда, ошондой эле эгерде бул макулдашуу балдардын же жубайлардын биринин кызыкчылыгын бузат деп табылган учурда, сот балдарына ата-энесинин кимисинен жана кандай өлчөмдө алимент чегерилип алынарын аныктоого милдеттүү деп белгилейт.

Демек, талашылып жаткан ченемдер, эгер төлөнө турган алименттер балдарды багуунун шарттарына таптакыр өлчөмдөш эмес жана олуттуу жагдайлар бар болсо, сотко сумманы азайтууга же көбөйтүүгө жолтоо болбойт.

«Кыргыз Республикасынын Конституциялык соту жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 30-беренесинин 3-бөлүгүнүн 1-пунктунун талабына ылайык, эгерде кайрылуу формасы жана мазмуну боюнча аталган конституциялык Мыйзамдын талаптарына ылайык келбесе, судьялар коллегиясы кайрылууну өндүрүшкө кабыл алуудан баш тартат.

Жогоруда аталган тыянактардын негизинде, «Кыргыз Республикасынын Конституциялык соту жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 30-беренесинин 2-бөлүгүн, 3-бөлүгүнүн 1-пунктун, 5-бөлүгүн жетекчиликке алып, Кыргыз Республикасынын Конституциялык сотунун судьялар коллегиясы

А Н Ы К Т А Д Ы:

1. Жумалы уулу Кутманбектин өтүнүчүн өндүрүшкө кабыл алуудан баш тартылсын.
2. Өтүнүч жана ага тиркелген материалдар арыздануучуга кайтарылып берилсин.

3. Аныктама тараптар жагынан үч айдын ичинде Конституциялык сотко даттанылышы мүмкүн.

Судьялар коллегиясы:

К.Дж.Кыдырбаев

Ж.И. Саалаев

М.Ш. Касымалиев